

*Ольга Чакій, к.е.н., доцент
Олександра Білинець, студентка 4 курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород*

СУЧАСНА ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ

Податкова система України почала своє становлення в 1991 р., але й до сьогодні цей процес не можна назвати завершеним. На сьогодні вона характеризується низкою негативних рис. Незважаючи на запровадження суттєвих реформ у податковому законодавстві, вона є непрозорою, з неефективним механізмом адміністрування, а як наслідок – податки не повністю виконують свої основні функції (ні фіскальної, ні стимулюючої).

Дослідження проблеми та реформування вітчизняної податкової системи присвячено в працях таких вчених, як : Т. Єфименко, А. Соколовська , В. Федосов, В. Геєць та ін.

Слід зазначити , що в останні роки у сучасній системі оподаткування спостерігається тенденція до збільшення частки непрямих податків, що не відповідає практиці розвинених країн [2]. Зокрема за 2018 рік в Україні до бюджетоутворюючих непрямих податків можемо віднести податок на додану вартість та акцизний податок, загальна частка питомої ваги у загальній структурі податкових надходжень до Державного бюджету України яких становить 53,60%. Тоді як до прямих податків можна віднести: податок на доходи фізичних осіб та податок на прибуток підприємств, рентну плату та плату за використання інших природних ресурсів, питома частка яких становить 23,2% [1].

Найбільшою питомою вагою у загальній структурі податкових надходжень до Державного бюджету України протягом 2016-2018 рр. стабільно характеризується податок на додану вартість, частка якого становить 32,75-40,26% від загального обсягу податкових надходжень також акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів та ввезених в Україну підакцизних товарів із діапазоном частки податкових надходжень від 13,34 % до 14,65 % загального обсягу податкових надходжень [1]. Ще одним бюджетоутворюючим податком у структурі податкових надходжень Державного бюджету України був податок на доходи фізичних осіб, питома вага якого змінюється від 9,46 до 9,88% і залишається відносно стабільною у структурі податкових надходжень. Щодо податку на прибуток підприємств , то його частка зменшилась з 10,44% до 8,44% [1,2].

Нині в умовах загального економічного розвитку прямі податки мають домінуючу роль і виступають основою податкових систем різних країн із добре розвинутою ринковою економікою, тому що мають більшість переваг порівнюючи з непрямими, але в свою чергу прямі податки поступаються у стабільності надходжень непрямим податкам. Однією з причин є те, що значна кількість прямих податків вимагають значних витрат , тим самим

перевищуючи доходи бюджету.

Також необхідно згадати, що практика розвитку податкової систем європейських країн свідчить про зростаючу роль прямого оподаткування насамперед прибуткового оподаткування доходів громадян. Покращується свідомість платників прямих податків, які дають змогу забезпечити постійні надходження до бюджету, а також зростає податкова культура. В свою чергу коли рівень податкового навантаження в Україні оцінюється по різному, зокрема більшість підприємців вважають, що сучасна економічна ситуація в Україні не сприяє розвитку підприємницької діяльності, що призводить до зниження активності суб'єктів підприємницької діяльності, а також тінізація економіки. Внаслідок чого, по суті, знижуються надходження до бюджету.[3].

Безумовно, створити ідеальну податкову систему, яка б задовольняла інтереси і держави, і платників податків, досить складно. Однак існують певні принципи, ігнорування яких може взагалі завести податкову систему в глухий кут. Перш за все це такі основні принципи, як соціальна справедливість, рівнонапруженість, економічна ефективність, стабільність, гнучкість, а також обов'язковість. В Україні ж ці принципи на сучасному етапі як свідомо, так і несвідомо ігноруються, що породжує проблеми визначення розміру, кількості податків, способу їх стягнення [4].

Отже, покращення ефективності податкової системи України зобов'язує:

- забезпечити стабільність податкового законодавства;
- полегшити процедуру керування податками та підвищити прозорість контролю їх використання;
- посилити роль прямих податків шляхом використання поділу податкових пільг та податкових ставок як один з домінуючих способів податкового регулювання діяльності різних підприємств.
- збільшити механізм роботи контролюючих органів із посиленням контролю над суб'єктами податку, які в свою чергу різними шляхами приховують об'єкти від оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Звіт Державної казначейської служби про виконання Державного бюджету України за 2016-2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
2. Іванов Ю.Б. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування: монографія / Ю.Б. Іванов. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/3_sa5omLX.pdf
3. Геєць В. Формування дохідної частини бюджету: підсумки, проблеми, перспективи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://eip/org.ua/docs/EP_04_1_09_uk.pdf
4. Олена Ференс Реформування податкової системи України [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_11350